

## Înalta Curte de Casație și Justiție

### NOTĂ

*- observații la proiectul Legii privind punerea în acord a prevederilor Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană -*

#### **A. Observații generale**

Examinarea dispozițiilor proiectului conduce la concluzia existenței unei neconcordanțe între titlul proiectului și dispozițiile cuprinse în proiect.

În acest sens, semnalăm faptul că proiectul cuprinde o serie de modificări și completări ale Codului penal care nu prezintă nicio legătură cu deciziile Curții Constituționale și directivele menționate în titlu (de exemplu, modificările în materia prescripției răspunderii penale, modificarea și completarea dispozițiilor art. 269 C. pen. referitoare la favorizarea făptuitorului, modificarea dispozițiilor art. 291 alin. 1 C. pen. referitoare la traficul de influență sau modificarea dispozițiilor art. 309 C. pen.).

Cu privire la Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, deși din titlu rezultă că proiectul are ca scop punerea în acord a dispozițiilor Codului penal cu directiva menționată, modificările cuprinse în proiect prevăd soluții care contravin prevederilor directivei.

#### **B. Observații privind dispozițiile proiectului**

##### **1. Art. I pct. 2 din proiect:**

Dispozițiile art. 5 alin. (1<sup>1</sup>) și (1<sup>2</sup>) C. pen. contravin, în opinia noastră, considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 265/2014, în temeiul căreia, „în caz de tranziție, judecătorul este ținut de aplicarea legii penale mai favorabile, în ansamblu.” Aplicarea legii penale mai favorabile în ansamblu este incompatibilă cu ordinea legală stabilită în dispozițiile art. 5 alin. (1<sup>1</sup>) și (1<sup>2</sup>) C. pen., întrucât legea penală mai favorabilă în ansamblul său poate fi stabilită în anumite cazuri numai pe baza evaluării tuturor criteriilor indicate în art. 5 alin. (1<sup>1</sup>) C. pen. Deși din Expunerea de motive a proiectului ar rezulta că dispozițiile art. 5 alin. (1<sup>1</sup>) și (1<sup>2</sup>) C. pen. reglementează aplicarea legii penale mai favorabile pe instituții autonome, din conținutul dispozițiilor menționate nu se desprinde această concluzie, cu atât mai mult cu cât, de exemplu, circumstanțele atenuante

și agravante (incluse în expresia „circumstanțe de agravare și atenuare a răspunderii”) nu constituie instituții autonome în raport cu pedeapsa.

Dispozițiile art. 5 alin. (1<sup>3</sup>) C. pen. nu permit identificarea, cu claritate, a ipotezei avute în vedere de inițiator, existând incongruențe între prima parte a textului care se referă la „texte de abrogare” și partea finală care se referă la „texte abrogate sau modificate.” În plus, din formularea dispozițiilor art. 5 alin. (1<sup>3</sup>) C. pen. ar rezulta instituirea unui control de constituționalitate automat asupra „textelor de abrogare a unor norme de incriminare”, soluție legislativă greu de admis.

Dispozițiile art. 5 alin. (1<sup>4</sup>) C. pen. nu permit, de asemenea, identificarea, cu claritate, a intenției legiuitorului și a modului în care pot fi corelate cu dispozițiile art. 5 alin. (1<sup>1</sup>) și (1<sup>2</sup>) C. pen.

## **2. Art. I pct. 5 din proiect:**

Din Expunerea de motive a proiectului rezultă că, în materia concursului de infracțiuni, inițiatorul propune revenirea la reglementarea cuprinsă în Codul penal anterior.

În discordanță cu Expunerea de motive, dispozițiile art. 39 alin. (1) lit. b) și c) C. pen., în forma propusă, nu cuprind soluția legislativă prevăzută în Codul penal anterior, ci o soluție din care rezultă că, în cazul închisorii, sporul facultativ nu se aplică la maximul special prevăzut de lege pentru pedeapsa cea mai grea, ci la pedeapsa efectiv aplicată, sporul este redus de la 5 ani la 3 ani, iar în cazul amenzii, sporul facultativ se aplică la un maxim la care nu se face referire în text.

## **3. Art. I pct. 15-17 din proiect:**

Deși din titlul proiectului rezultă că, prin adoptarea sa, se realizează punerea în acord cu Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, dispozițiile art. 112<sup>1</sup> alin. (2) lit. b), alin. (2<sup>1</sup>) și alin. (3) C. pen., în forma propusă de inițiator, contravin prevederilor art. 5 paragraf (1) și art. 6 paragraf (1) ale directivei.

Semnalăm faptul că, prin proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul penal în vederea transpunerii unor directive ale Uniunii Europene (PL-x nr. 537/2017), inițiat de către Guvern, s-a realizat o transpunere a prevederilor Directivei 2014/42/UE, care asigură conformitatea legislației naționale cu directiva menționată, atât în materie penală, cât și materie procesual penală. Menționăm că, la definitivarea proiectului promovat de Guvern, inițiatorul a ținut seama de observațiile și propunerile Înaltei Curți de Casație și Justiție.

#### **4. Art. I pct. 21 din proiect:**

Dispozițiile art. 159<sup>1</sup> C. pen., referitoare la acordul de mediere, nu permit identificarea, cu precizie, a momentului până la care poate interveni un astfel de acord, formularea „până la momentul la care se poate exprima voința comună privind evoluția cauzei” nefiind de natură să permită stabilirea acestui moment.

#### **5. Art. I pct. 22 din proiect:**

Soluția legislativă a abrogării art. 175 alin. (2) C. pen., soluție necorelată cu ansamblul dispozițiilor Părții speciale a Codului penal în care se face referire la aceste dispoziții, contravine considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 2/2014. Astfel, în considerentele deciziei menționate, Curtea Constituțională a reținut că „excluderea persoanelor care exercită profesii liberale din sfera de incidență a răspunderii penale în materia infracțiunilor de serviciu și de corupție nu constituie un criteriu obiectiv în funcție de care se poate justifica intervenția legiuitorului. Așa fiind, Curtea apreciază că determinante pentru includerea sau excluderea persoanelor de la incidența normei penale sunt criterii precum natura serviciului prestat, temeiul juridic în baza căruia se prestează respectiva activitate sau raportul juridic dintre persoana în cauză și autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public.”

Pe baza criteriului naturii serviciului prestat și a criteriului raportului juridic cu autoritățile publice, persoanele care exercită un serviciu de interes public, pentru care au fost investite de autoritățile publice sau care sunt supuse controlului ori supravegherii autorităților publice, nu pot fi excluse din sfera de incidență a răspunderii penale în materia infracțiunilor de serviciu și de corupție.

În plus, dispozițiile art. 308 C. pen. mențin răspunderea penală în materia unor infracțiuni de serviciu și de corupție pentru persoanele care funcționează în serviciul persoanelor prevăzute în art. 175 alin. (2) C. pen. sau în cadrul oricărei persoane juridice, în condițiile în care faptele săvârșite de persoanele enumerate în art. 308 C. pen. prezintă o gravitate mai redusă în raport cu gravitatea faptelor comise de persoanele prevăzute în art. 175 alin. (2) C. pen.

#### **6. Art. I pct. 30 din proiect:**

Modificarea dispozițiilor art. 291 alin. (1) C. pen., privitoare la infracțiunea de trafic de influență, prin introducerea condiției ca promisiunea să fie urmată de intervenția la funcționarul public, contravine obligațiilor asumate prin ratificarea Convenției penale privind corupția a Consiliului Europei.

În acest sens, în art. 12 din Convenția penală privind corupția a Consiliului Europei, ratificată prin Legea nr. 27/2002, se prevede că „fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, conform dreptului său intern, dacă s-a săvârșit cu intenție, fapta de a propune, de a oferi sau de a da, direct ori indirect, orice folos necuvenit, cu titlu de remunerație, oricui afirmă sau confirmă că este capabil să

exercite o influență în luarea unei decizii de către oricare dintre persoanele vizate de art. 2, art. 4-6 și de art. 9-11, indiferent dacă folosul necuvenit este pentru sine sau pentru altcineva, precum și fapta de a solicita, de a primi sau de a accepta oferta ori promisiunea, cu titlu de remunerație, pentru o astfel de influență, indiferent dacă influența este sau nu este exercitată ori dacă influența presupusă produce sau nu produce rezultatul dorit.” În consecință, dispozițiile art. 291 alin. (1) C. pen., în forma propusă, încalcă partea finală a art. 12 din Convenția penală privind corupția a Consiliului European și obligația de a transpune acest articol în dreptul intern.

#### **7. Art. I pct. 32 din proiect:**

Abrogarea dispozițiilor art. 298 C. pen., privitoare la infracțiunea de neglijență în serviciu, nu realizează punerea în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 518/2017, în condițiile în care decizia menționată nu se referă la abrogarea art. 298 C. pen. și la dezincriminarea neglijenței în serviciu.

#### **8. Art. I pct. 38 din proiect:**

Prin modificarea dispozițiilor art. 367 alin. (6) C. pen., în sensul revenirii, în esență, la definiția grupului infracțional organizat prevăzută în vechile dispoziții ale Legii nr. 39/2003, se dezincriminează faptele prevăzute în vechile dispoziții ale art. 8 din Legea nr. 39/2003 și în dispozițiile art. 323 C. pen. anterior (asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni).

Modificarea art. 367 alin. (6) C. pen., în sensul propus, nu ține seama de faptul că legiuitorul noului Cod penal a unificat reglementarea pluralității constituite de infractori în dispozițiile art. 367 C. pen. și a adoptat o unică normă de incriminare, care a înlocuit atât vechile dispoziții ale art. 7 din Legea nr. 39/2003, cât și vechile dispoziții ale art. 8 din Legea nr. 39/2003 și ale art. 323 C. pen. anterior. Revenirea la definiția grupului infracțional organizat prevăzută în vechile dispoziții ale Legii nr. 39/2003 are ca efect direct dezincriminarea pluralității constituite de infractori în formele prevăzute în vechile dispoziții ale art. 8 din Legea nr. 39/2003 și în art. 323 C. pen. anterior.